

ПОЛОЖЕННЯ ПРО ЕТИЧНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

редакційної колегії збірника «Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки», рецензентів та авторів статей, які подаються до публікації в збірник

1. Загальні положення.

Майбутнє науки в цілому та науково-публікаційної сфери залежить багато в чому не лише від дотримання законодавчих та нормативних актів, але також і від дотримання принципів етики взаємовідносин учасників наукового та видавничого співтовариства. Саме це виступає підставою підвищення кількості якісних наукових публікацій, а також успішного розвитку взаємного співробітництва авторів, видавців та читачів наукових публікацій.

Положення про етичні зобов'язання розкриває загальні принципи та правила, якими повинні керуватися у своїх взаємовідносинах учасники процесу наукових публікацій: автори, рецензенти, редакційна колегія збірника «Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки», видавці та читачі.

Положення розроблено з використанням матеріалів представлених Publishing Ethics Resouce Kit (офіційний сайт – <http://www.elsevier.com/editors/perk>), розроблених Комітетом з етики публікацій (Committee on Publication Ethics (COPE) – офіційний сайт - <http://publicationethics.org>), зокрема:

- Code of Conduct and Best Practice Guidelines for Journal Editors;
- Code of Conduct for Journal Publishers;
- A Short Guide to Ethical Editing for New Editors;
- Guidance for Editors: Research, Audit and Service Evaluations;
- Internatinal Standards for Editors;
- COPE Ethical Guidelines for Peer Reviewers.

Терміни, наведені в Положенні, використовується за таким призначенням:

Етика наукових публікацій – це система норм професійної поведінки у взаємовідносинах авторів, рецензентів, редакторів, видавців та читачів в процесі створення, розповсюдження та використання наукових публікацій.

Редактор, член редакційної колегії – представник збірнику, який здійснює підготовку матеріалів для публікації, а також підтримує спілкування з авторами та читачами наукових публікацій.

Автор – особа або група осіб (колектив авторів), які приймають участь у підготовці публікації результатів наукового дослідження.

Рецензент – експерт, який діє від імені збірнику та здійснює наукову експертизу авторських матеріалів з метою визначення можливості їх публікації.

Видавець – юридична або фізична особа, яка здійснює видання наукової публікації.

Читач – будь-яка особа, яка ознайомлюється з опублікованими матеріалами.

Плагіат – навмисне присвоєння авторства чужого витвору науки або мистецтва, чужої ідеї або винаходу. Плагіат може бути порушенням авторсько-правового законодавства або патентного законодавства та в якості такого може потягнути за собою юридичну відповідальність.

2. Етичні зобов'язання редакційної колегії

1. *Рішення щодо публікації.* Головний редактор збірнику «Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки» несе відповідальність за рішення стосовно статей, поданих для публікації у збірнику. Перевірка роботи на актуальність теми та її значення для дослідників і читачів завжди повинні бути основними чинниками, що впливають на рішення про публікацію статті. Головний редактор повинен керуватися Редакційною політикою збірнику, також його рішення має ґрунтуватися на положеннях закону, що забороняє порушення авторських прав і плагіат. Головний редактор може радитися з іншими членами редакційної колегії для прийняття рішення.

2. *Принцип чесної гри.* Головний редактор та редколегія повинні оцінювати рукописи за їх інтелектуальним змістом, незалежно від раси, статі, сексуальної орієнтації, релігійних переконань, етнічного походження, громадянства або політичних поглядів автора.

3. *Конфіденційність.* Головний редактор і всі співробітники редакції не мають права розкривати інформацію щодо наданих робіт нікому, крім відповідного автора, рецензента, інших редакційних консультантів і, за необхідності, видавця.

4. *Розкриття інформації та конфлікт інтересів.* Неопубліковані матеріали, використані у наданому рукопису, не повинні використовуватися у власних дослідженнях головного редактора без письмової згоди автора. Закрита інформація або ідеї, отримані під час рецензування, повинні залишатися конфіденційними і не використовуватися для особистої вигоди. Головний редактор має заявити про самовідвід (доручити заступнику головного редактора або іншому члену редколегії зайнятися розглядом рукопису замість нього) щодо розгляду рукопису, у зв'язку з яким він має конфлікт інтересів в результаті конкурентних відносин, співробітництва чи інших відносин і зв'язків з одним з авторів, компаній, або (можливо) установ, пов'язаних з наданими рукописами. Головний редактор повинен вимагати від усіх учасників процесу розкриття відповідних конкуруючих інтересів та публікації поправок, якщо конкуренція інтересів була виявлена після публікації. За необхідності повинні бути вжиті інші відповідні заходи, такі як публікація спростування або вибачення.

5. *Участь та співпраця в розслідуванні.* При поданні етичної скарги щодо наданого рукопису або опублікованої статті, головний редактор повинен вживати об'єктивних відповідних заходів. Такі заходи зазвичай включають в себе контакт з автором рукопису або статті та належний розгляд відповідної скарги або претензії, проте також може знадобитися звернення до відповідних установ та дослідницьких організацій. Якщо скарга підтримується, слід опублікувати відповідні виправлення, спростування або вибачення. Кожне повідомлення про факт неетичної поведінки слід розглядати, навіть якщо воно надійшло через роки після опублікування.

3. Етичні зобов'язання авторів

1. *Стандарти звітності.* Автори доповідей за результатами оригінальних досліджень повинні представити точний звіт про виконану роботу, а також об'єктивно доповісти про її значущість. Покладені в основу досліджень дані мають бути чітко викладені письмово. Стаття повинна містити достатню кількість інформації і посилання на першоджерела, що дозволить іншим використовувати конкретну роботу. Шахрайські або завідомо неточні заяви прирівнюються до неетичної поведінки і є неприйнятними. Огляд статей і спеціальні публікації також повинні бути точними і об'єктивними, а редакторський «кут зору» повинен бути чітко окресленим.

2. *Доступ до даних та їх збереження.* До авторів можуть звернутися з проханням надати вихідні дані для редакторського огляду. Вони повинні бути готові надати вільний доступ до таких даних, якщо це можливо, і в

будь-якому разі повинні бути готові зберігати ці дані протягом раціонального часу після їх публікації.

3. *Оригінальність і плагіат.* Автори повинні подавати тільки повністю оригінальні роботи, а якщо автори використовували роботи та/або вислови інших людей, вони повинні бути належним чином оформлені у вигляді цитат. Існують різні форми плагіату, наприклад, «видання» чужої статті за власну, копіювання або перефразування значної частини чужого тексту (без зазначення авторства), присвоювання результатів досліджень, проведених іншими. Плагіат у всіх його формах розцінюється як неетична поведінка і є неприйнятним.

4. *Множинні, повторні та конкуруючі публікації.* Автор не повинен публікувати статтю, в якій описується по суті одне й те саме дослідження, про що йшлося в попередній публікації, або друкувати її у більш ніж одному журналі. Подання ж статті до більш ніж одного журналу одночасно розцінюється як неетична поведінка і є неприйнятним. Автор не повинен подавати на розгляд до збірника раніше опубліковані статті.

5. *Підтвердження джерел.* Завжди потрібно правильно представляти роботи інших авторів. Автори повинні наводити посилання на публікації, що здійснили фундаментальний вплив на визначення характеру і природи представленої роботи. Інформація, отримана в приватному порядку, шляхом приватної розмови, листування або обговорення з третіми особами, не повинна використовуватися без отримання відкритого письмового дозволу від її джерела. Також інформація, отримана при наданні/отриманні конфіденційних послуг, таких як судові акти або заявки на гранти, не повинна використовуватися без письмового дозволу виконавця даних послуг.

6. *Авторство роботи.* Авторство повинно бути обмежене тими особами, які зробили значний внесок в концепцію, виконання або інтерпретацію заявленого дослідження. Усі ті, хто зробив значний внесок, повинні бути перераховані як співавтори. Ті, хто брав участь в деяких суттєвих аспектах дослідницького проекту, повинні бути відображені в списку учасників проекту. Автор повинен гарантувати, що імена всіх співавторів зазначено у статті, і жодної особи, що не є співавтором, до них не віднесено, що всі співавтори ознайомилися з остаточним варіантом наукової роботи і схвалили її, а також дали свою згоду на її публікацію.

7. *Розкриття інформації та конфлікт інтересів.* Усі автори повинні розкривати у своїх роботах інформацію про будь-які фінансові та інші суттєві конфлікти інтересів, які можуть вплинути на результати дослідження або їх інтерпретацію. Усі джерела фінансової підтримки проекту повинні бути розкриті. Прикладами можливих конфліктів інтересів, які повинні бути розкриті, слугують: інформація про роботодавця, інформаційні консультації,

акціонерна власність, гонорари, платні свідчення експертів, патентні заявки/реєстрації, а також гранти та інші види фінансування. Усі потенційні конфлікти інтересів повинні бути розкриті на якомога більш ранній стадії.

8. *Суттєві помилки в опублікованих роботах.* Якщо автор виявляє суттєву помилку або неточність у своїй опублікованій роботі, він зобов'язаний негайно повідомити про це редактора або видавця збірника та надати їм допомогу в усуненні або виправленні помилки. Якщо редактор або видавець дізнається від третьої особи, що опублікована робота містить суттєві помилки, автор зобов'язаний негайно усунути або виправити їх, або ж надати редакції докази про правильність вихідної статті.

4. Етичні зобов'язання рецензентів

Політикою журналу до головних етичних норм, якими повинні керуватися суб'єкти процесу рецензування, віднесено наступне:

1. *Кваліфікація.* У разі невпевненості рецензента у тому, що його кваліфікація відповідає рівню та напряму представленого у статті дослідження, він повинен відразу відмовитися від рецензування.

2. *Об'єктивність.* Метою рецензента є об'єктивне оцінювання якості поданої статті та визначення рівня її відповідності науковим, літературним та етичним стандартам. В процесі рецензування мають нівелюватися вузькоєтичні інтереси окремих осіб та шанувати інтелектуальну незалежність авторів.

3. *Авторське право.* Для забезпечення права кожного автора на інтелектуальну власність рецензенту забороняється будь-яке використання отриманих аргументів й висновків автора без дозволу останнього.

4. *Конфлікт інтересів.* У разі наявності конфлікту інтересів результатів дослідження з особистими розробками рецензента або у разі наявності таких професійних чи особистісних зв'язків рецензента з автором, які можуть вплинути на судження рецензента, він має повернути статтю, вказавши на конфлікт інтересів.

5. *Конфіденційність.* Пріоритетною нормою виступає конфіденційність рецензованої статті, з оглядом на яку рецензенту забороняється розкривати інформацію зі статті чи обговорювати ще не оприлюднені висновки та рекомендації автора з іншими колегами (винятком є випадок, коли рецензент потребує чийсь спеціальної консультації, для чого потрібен дозвіл редакційної колеги).

6. *Обґрунтованість.* Серйозність звинувачення у плагіаті вимагає від рецензента адекватного та аргументованого обґрунтування власних зауважень. Будь-яке твердження про наявність плагіату або необ'єктивного цитування має супроводжуватися відповідним посиланням (висновки

рецензента не мають бути наклепницькими або такими, що дискредитують автора без наявності для цього серйозних підстав).

7. *Співпраця.* У разі наявності у рецензента сумнівів щодо плагіату, авторства чи фальсифікації даних він в обов'язковому порядку має звернутися до редакційної колегії з вимогою до колективного розгляду авторської статті.

8. *Принцип чесної гри.* Оскільки рецензент має відмічати будь-які випадки недостатнього цитування авторами робіт інших учених, що працюють у галузі рецензованої статті, зауваження щодо недостатнього цитуванню власних досліджень рецензента ідентифікуються як упереджені.

9. *Дисциплінованість.* Підтримка постійної періодичності видання наукового журналу вимагає від рецензента високої власної дисципліни, яка розкривається через своєчасність надання рецензії на статтю та у поважному відношенні до авторів статті (у разі прояву невихованості по відношенню до авторів або систематичного надання рецензій низької якості чи порушення строків надання рецензій взаємовідносини з даним рецензентом припиняються).

10. *Актуальність досліджень.* При забороні рецензенту використовувати або розкривати неопубліковану інформацію чи аргументацію автора, не вважається суперечливим по відношенню до етичних норм припинення деяких з власних досліджень рецензента, якщо вони, на його думку, стають безрезультатними.